

ЖИТОМИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ ІМЕНІ
ІВАНА ОГІЄНКА
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії,
директор коледжу
Микола ПОКРОПИВНИЙ

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

для вступників на основі базової середньої освіти

(денна форма навчання)

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня

ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР

галузь знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

спеціальність **В14 Організація соціокультурної діяльності**

ОПП **Організація масових і театралізованих видовищ**

ОПП **Організація музичних проєктів у сфері індустрії дозвілля**

спеціальність **В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа**

ОПП **Інформаційна, бібліотечна та архівна справа**

Розробники: викладачі предметно-циклової комісії гуманітарних, соціально-економічних та бібліотечних дисциплін – **Хом'як Н.О., Пасічник О.О.**

Програмні вимоги до проведення співбесіди з української мови та з історії України розглянуті та затверджені на засіданні предметно-циклової комісії викладачів гуманітарних, соціально-економічних та бібліотечних дисциплін.

Протокол № 10 від 11 травня 2026 року

Голова комісії _____ _____ Олександра ХИТРА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проведення співбесіди
з української мови та з історії України

Програма співбесіди для вступників, які вступають до Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка Житомирської обласної ради на основі базової середньої освіти для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, розроблена з урахуванням цілей, вимог і змісту зазначених навчальних дисциплін у школі, на основі Державного стандарту базової загальної освіти та Програм для загальноосвітніх навчальних закладів.

Співбесіда як форма вступного випробування для вступників на основі базової середньої освіти на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня фаховий молодший бакалавр галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки спеціальності В14 Організація соціокультурної діяльності має такі особливості проведення:

- співбесіда проводиться очно або дистанційно (за рішенням коледжу), про що абітурієнта буде повідомлено додатково;
- співбесіда проводиться за питаннями з української мови та з історії України;
- форма відповіді – усна;
- відповідь на питання з кожної навчальної дисципліни оцінюються за 200-бальною шкалою і вираховується середнє арифметичне як оцінка за співбесіду.

Співбесіда з української мови та з історії України має на меті з'ясувати, наскільки ґрунтовно опановано програму із зазначених навчальних дисциплін та виявити рівень навчальних досягнень.

Основними вимогами до відповіді вступника є повне й послідовне розкриття запропонованих питань, конкретизація загальних положень фактами, аргументація висновків й оцінюючих суджень, а також логічність та послідовність відповіді.

Екзаменатор має право запропонувати вступнику додаткові запитання для з'ясування рівня знань інших розділів програми.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Оцінюючи якість знань вступників, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання спеціальної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з іншими додатковими матеріалами);
- ступінь усвідомленості, розуміння вивченого;
- мовленнєве оформлення відповіді.

Рівні	Бали	Критерії оцінювання якості знань вступників
I. Початковий	100	Вступник розрізняє об'єкти вивчення.
	101-109	Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, відповідає на елементарні запитання короткими репліками, знання загалом мають хаотичний характер.
	110-119	Вступник відтворює частину навчального матеріалу, бере участь у співбесіді на найпростішому рівні,
II. Середній	120*-129	Вступник з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію.
	130-139	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний із помилками й неточностями дати визначення понять.
	140-149	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає матеріал не досить повно. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена.

III. Достатній	150-159	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
	160-169	Знання вступника є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь логічна, хоч і має неточності.
	170-179	Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
IV. Високий	180-189	Вступник має повні, глибокі знання, здатний використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
	190-199	Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	200	Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Може дібрати цікаві, влучні, переконливі аргумент та приклади, творчо підходить до запропонованої теми.

* Мінімальний прохідний бал 120

ПРОГРАМА ВСТУПНОЇ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ МОВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вступ. Загальні відомості про мову

Українська мова як державна мова в Україні. Роль мови у формуванні особистості, збереженні культурного коду та національної ідентичності. мова як засіб комунікації, пізнання та інтеграції в суспільство.

2. Фонетика. Графіка. Орфоепія

Голосні (наголошені/ненаголошені) та приголосні звуки. Класифікація приголосних: тверді/м'які (дзвінкі/глухі, шиплячі/свистячі, сонорні).

Склад, наголос (особливості рухомого наголосу в українській мові). Співвідношення звуків і букв. Нормативна вимова голосних та приголосних звуків (оглушення, уподібнення приголосних за глухістю/дзвінкістю, м'якістю, місцем і способом творення).

3. Лексикологія та Фразеологія

Лексичне значення слова (пряме й переносне). Однозначні та багатозначні слова. Синоніми (синонімічний ряд), антоніми, омоніми (абсолютні й часткові), пароніми. Споконвічно українська та запозичена лексика. Загальноживані слова та лексика, обмежена сферою використання (діалектизми, професійна лексика, жаргонізми, терміни). Активний і пасивний словниковий склад (архаїзми, історизми, неологізми). Фразеологізми, крилаті вислови, афоризми, прислів'я та приказки. Джерела української фразеології, їхнє значення у мовленні.

4. Будова слова. Словотвір

Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення (нульове закінчення), основа слова. Спільнокореневі слова та форми одного й того самого слова. Основні способи словотвору в українській мові (префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, складання основ або слів, аббревіація, перехід слів з однієї частини мови в іншу). Твірне слово та твірна основа.

5. Морфологія (Самостійні та службові частини мови)

Іменник: Значення, граматичні ознаки (рід, число, відмінок, істота/неістота, власна/загальна назва, конкретні/абстрактні). Поділ іменників на 4 відміни та групи (тверда, м'яка, мішана). Особливості відмінювання іменників у Кличному відмінку та родові відмінку однини II відміни.

Прикметник: Значення, граматичні ознаки, розряди за значенням (якісні, відносні, присвійні). Ступені порівняння якісних прикметників (вищий і найвищий, проста та складена форми, типові помилки при їх творенні). Відмінювання прикметників твердої та м'якої груп.

Числівник: Значення, розряди за значенням (кількісні: власне кількісні, дробові, збірні, неозначено-кількісні; порядкові). Відмінювання та правопис числівників. Узгодження числівників з іменниками. Особливості позначення часу та дат.

Займенник: Значення, граматичні ознаки, 9 розрядів займенників за значенням. Відмінювання та особливості правопису займенників різних розрядів.

Дієслово: Значення, граматичні ознаки. Початкова форма (інфінітив). Особові форми, часи (теперішній, минулий, майбутній), види (доконаний/недоконаний), дієвідміни (I та II).

Дієприкметник (ознаки дієслова й прикметника, активні/пасивні дієприкметники, дієприкметниковий зворот);

Дієприслівник (ознаки дієслова й прислівника, дієприслівниковий зворот).

Безособові форми на -но, -то.

Прислівник: Значення, ознаки (незмінність). Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників (творення простих і складених форм).

Службові частини мови:

Прийменник (похідні/непохідні, правопис).

Сполучник (сурядності/підрядності, правопис).

Частка (модальні, словотворчі, формотворчі, правопис).

Вигук: Функція звуконаслідування та вираження почуттів / волевиявлення.

6. Синтаксис. Пунктуація

Словосполучення: Головне й залежне слово. Види словосполучень за вираженням головного слова. Типи зв'язку (узгодження, керування, прилягання — на рівні практичного розрізнення). Відмінність від речення.

Просте речення:

Класифікація: За метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні/неокличні); за складом граматичної основи (двоскладні/односкладні); за наявністю другорядних членів (поширені/непоширені); повні та неповні.

Головні члени: Підмет (простий, складений) і Присудок (простий, складений дієслівний, складений іменний). Способи їх вираження. Тире між підметом і присудком.

Другорядні члени: Означення (узгоджені/неузгоджені, прикладка як різновид означення), Додаток (прямий/непрямий), Обставина (види за значенням).

Односкладні речення: Означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, називні.

Ускладнене просте речення: З однорідними членами (узагальнювальні слова, розділові знаки); зі звертаннями (поширені/непоширені); зі вставними словами, словосполученнями й реченнями (групи за значенням); з відокремленими членами речення (відокремлені означення, прикладки, додатки, обставини).

Складне речення:

Складносурядне (ССР): Сміслові зв'язки між частинами, сполучники сурядності. Розділові знаки в ССР (кома, тире, відсутність розділових знаків).

Складнопідрядне (СПР): Головна й підрядна частини. Сполучники підрядності та сполучні слова. Види СПР (означальні, з'ясувальні, обставинні: місця, часу, способу дії, міри й ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). СПР із кількома підрядними (однорідна, неоднорідна, послідовна підрядність).

Безсполучникове (БСП): Сміслові відношення між частинами. Розділові знаки в БСП (кома, крапка з комою, двокрапка, тире).

Складні синтаксичні конструкції: Речення з різними видами зв'язку (сурядним, підрядним, безсполучниковим).

Чуже мовлення: Способи передачі (пряма мова, непряма мова, цитати, діалог). Пунктуація при них.

7. Розвиток мовлення (Текст. Стилїстика)

Ознаки тексту (цілісність, зв'язність, завершеність). Тема, мікротема, основна думка. Будова тексту (зачин, основна частина, кінцівка), абзац. Способи зв'язку речень у тексті (послідовний, паралельний).

Типи мовлення: Розповідь, опис (предмета, тварини, зовнішності, пам'ятки, процесу праці), роздум.

Стилї мовлення: Розмовний, художній, науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, епістолярний, конфесійний. Жанри реалізації стилів (есе, виступ, заява, резюме, оголошення тощо).

Інваріантний орфографічний та пунктуаційний мінімум

Ключові орфограми:

- Правопис голосних: ненаголошені [е], [и], [о] у конях і суфіксах.
- Правопис приголосних: уподібнення, спрощення в групах приголосних, правопис префіксів (*з-/с-, роз-, без-, при-, пре-, прі-*).
- Графічні знаки: Апостроф та знак м'якшення (ь) (в українських та іншомовних словах).
- Зміни при словотворі: чергування голосних/приголосних, зміни приголосних при додаванні суфіксів *-ськ-, -ств-*.
- Написання слів разом, окремо, через дефіс: складні іменники, прикметники, займенники, прислівники, правопис службових слів.
- Подвоєння та подовження приголосних.
- Вживання великої літери та лапок (власні назви, географічні, назви установ, творів тощо).

- Правопис заперечних часток НЕ, НІ з різними частинами мови (разом і окремо).

Ключові пунктограми:

- Розділові знаки у простих реченнях (тире між підметом і присудком, розділові знаки при однорідних членах речення, звертаннях, вставних словах).
- Розділові знаки в ускладнених реченнях (відокремлені дієприкметникові, дієприслівникові звороти, уточнювальні члени речення).
- Розділові знаки в складних реченнях (кома в ССР, СПР; кома, крапка з комою, двокрапка, тире в БСР та складних конструкціях з різними видами зв'язку).
- Пунктуація при прямій мові, цитатах та оформленні діалогу.

ПИТАННЯ ДО СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. У чому полягає відмінність між поняттями «національна мова» та «літературна мова»? Назвіть основні ознаки літературної мови.
2. Які чинники (історичні, культурні, суспільні) впливають на розвиток і збагачення словникового складу сучасної української мови?
3. Що таке екологія мови (мовно-стильова норма)? Наведіть приклади найпоширеніших порушень лексичної чи граматичної норми у сучасному мовленні.
4. За якими ознаками складносурядне речення відрізняється від складного безсполучникового та від простого речення з однорідними членами?
5. Які смислові зв'язки (відношення) можуть існувати між частинами ССР? Наведіть приклади речень із протиставними та єднальними зв'язками.
6. За яких умов між частинами ССР сполучник і(й), та(і) є, але розділовий знак (кома) не ставиться?
7. Яка структура складнопідрядного речення? Як визначити головну і підрядну частини, та яку роль у них відіграють сполучники й сполучні слова? (Вміння їх розрізняти).

8. Сформулюйте алгоритм розрізнення підрядних означальних і підрядних з'ясувальних речень. Наведіть приклади-пастки.
9. На які групи поділяються підрядні обставинні речення? Як відрізнити підрядне причини від підрядного мети?
10. Які особливості мають СПР із кількома підрядними? Поясніть різницю між однорідною, неоднорідною (паралельною) та послідовною підпорядкованістю.
11. За якими критеріями визначаються смислові відношення між частинами БСР за відсутності сполучних засобів?
12. Сформулюйте правила, за якими в БСР ставиться **двокрапка**. Наведіть приклади, де друга частина виражає причину або пояснення.
13. У яких випадках між частинами БСР обов'язково ставиться **тире**? (Зверніть увагу на часову послідовність, протиставлення та наслідок).
14. Що таке складне речення з різними видами зв'язку (комбіноване)? Які типи зв'язку можуть поєднуватися в одній структурі?
15. Як правильно визначити межі частин у складному реченні з різними видами зв'язку і не помилитися на стику двох сполучників (наприклад, *що коли, і якщо*)?
16. Назвіть ключові текстові категорії. За допомогою яких мовних засобів (лексичних, морфологічних, синтаксичних) забезпечується зв'язність тексту?
17. У чому полягає специфіка **офіційно-ділового стилю**? Які синтаксичні конструкції є для нього характерними (наприклад, використання пасивних конструкцій, розщеплених присудків)?
18. Які особливості **публіцистичного стилю**? Чим він відрізняється від наукового та художнього за метою висловлювання та емоційним забарвленням?
19. Поясніть різницю між знаменними (самостійними) та службовими частинами мови. Яку роль відіграють службові частини мови в побудові складних речень?

20. Які правила регулюють правопис складних слів (іменників та прикметників) разом і через дефіс? Наведіть приклади-винятки.
21. Сформулюйте основні правила вживання м'якого знака та апострофа в українській мові (зокрема у словах іншомовного походження).
22. Чим відрізняються власне українські слова від запозичених (іншомовних)? Назвіть орфографічні особливості правопису слів іншомовного походження (правило «дев'ятки», подвоєння приголосних).
23. Поясніть явище чергування голосних та приголосних звуків при словозміні та словотворі. Чому відбувається чергування [o], [e] з [i]?
24. Що таке фразеологізми? Яку стилістичну функцію вони виконують у мовленні і як уникнути помилок при їх використанні?
25. Сформулюйте основні правила милозвучності української мови (чергування у–в, і–й). Обґрунтуйте їхнє значення для усного мовлення.

ЧЕК-ЛИСТ АБИТУРІЄНТА

1. Відмінність між «національною» та «літературною» мовою. Ознаки літературної мови

Національна мова — це вся мова народу загалом (усе, що ми говоримо: сюди входять і літературна норма, і суржик, і діалекти, і жаргонізми).

Літературна мова — це вища, унормована та зразкова форма національної мови, яку вивчають у школі.

Основні ознаки: унормованість (наявність правил), системність, універсальність (підходить для всіх сфер життя), наявність писемної та усної форм, стилістична розгалуженість.

2. Чинники впливу на розвиток і збагачення словникового складу

Суспільні: поява нових технологій, гаджетів, професій (*блогер, штучний інтелект, задонатити*).

Історичні та політичні: євроінтеграція, військові події, які народжують нові сенси та абревіатури (*ЗСУ, ВПО, блекаут*).

Культурні: контакти з іншими народами, розвиток кіно, музики, літератури, що приводить до запозичень або відродження давніх слів (*деколонізація*).

3. Екологія мови. Приклади порушень

Екологія мови — це дбайливе ставлення до мови, очищення її від спотворень, суржику, росіянізмів та надмірних запозичень. Це збереження її самобутності й чистоти.

Приклади порушень:

Лексичні помилки: «приймати участь» (правильно: **брати участь**), «на протязі місяця» (правильно: **протягом місяця**).

Граматичні помилки: «дякую вас» (правильно: **дякую вам**), «самий кращий» (правильно: **найкращий**).

4. Відмінність ССР від БСР та простого речення з однорідними членами

Від БСР: у складносурядному реченні (ССР) частини з'єднані **сурядними сполучниками** (*і, а, але, проте*), а в безсполучниковому (БСР) — лише інтонацією і розділовими знаками.

Від простого з однорідними членами: у ССР є **дві чи більше граматичні основи** (кожна частина має свій підмет і присудок). У простому реченні основа одна, просто кілька членів речення відповідають на одне питання.

Просте з однорідними: Сонце зійшло і розвіяло туман. (Одно підмет, два присудки).

ССР: Сонце зійшло, і туман розвіявся. (Дві окремі основи).

5. Сміслові зв'язки в ССР. Приклади протиставних і єднальних зв'язків

Частини ССР є рівноправними і можуть виражати:

Єднальні відношення (одночасність, послідовність подій; сполучники *і, й, та, ні...ні*): «*Рече та стогне Дніпр широкий, і блідий місяць ледве світив*».

Протиставні відношення (зіставлення чи протиставлення; сполучники *а, але, проте, однак, та [у значенні але]*): «*Ми прагнули сонця, але небо затягло хмарами*».

Розділові відношення (взаємовиключення або чергування подій; сполучники *або, чи, то...то*).

6. Коли перед сполучниками і(й), та(і) в ССР кома НЕ ставиться

Кома не ставиться, якщо дві частини ССР мають **спільний елемент**:

Спільне **другорядне слово** (обставину місця, часу): «*Уранці світило сонце і співали пташки*» (пташки співали і сонце світило саме уранці).

Спільне **вставне слово** чи спільну частку: «*Кажуть, преса все знає і радіо все чує*».

Якщо обидві частини є **питальними, окличними або спонукальними**: «*Котра година і коли прийде автобус?*»

7. Структура СПР. Як визначити головну й підрядну частини. Сполучники і сполучні слова

Складнопідрядне речення (СПР) складається з **головної частини** (від якої ставимо питання) та **підрядної** (яка відповідає на питання).

Як розрізнити сполучники і сполучні слова (займенники/прислівники):

Сполучник (*що, щоб, бо, як, наче*) служить лише для зв'язку, на нього не падає логічний наголос, і його **не можна зробити членом речення**.

Сполучне слово (*хто, що, який, де, куди*) є повноцінним **членом речення** (підметом, додатком, обставиною), його можна замінити іншим іменником чи займенником. *Приклад*: «Я знаю, **що** (іменник: правду, підмет) трапилось».

8. Алгоритм розрізнення підрядних означальних і з'ясувальних.

Алгоритм: Дивимося на слово у головній частині, від якого ставимо питання.

Якщо питання ставимо від **іменника** — це **означальне** речення (питання *який? яка? яке?*).

Якщо питання ставимо від **дієслова (або слів типу *відомо, жаль*)** — це **з'ясувальне** речення (питання відмінків: *що? про що? кого?*).

Пастка: Обидва речення можуть приєднуватися словом «**що**».

Означальне: Я прочитав книжку (яку?), **що** лежала на столі.

З'ясувальне: Я побачив (що?), **що** на столі лежить книжка.

9. Групи підрядних обставинних речень. Різниця між причини і мети

Групи підрядних обставинних: місця, часу, причини, мети, умови, допустові, наслідку, способу дії, міри і ступеня, порівняльні.

Як відрізнити причину від мети:

Причини вказує на те, що **вже відбулося або існує**. Питання: *чому? з якої причини?* Сполучники: *бо, тому що, оскільки*. *Приклад:* Ми лишилися вдома, **бо** пішов дощ.

Мети вказує на те, чого ми прагнемо, на **бажане майбутнє**. Питання: *навіщо? з якою метою?* Сполучники: *щоб, для того щоб*. *Приклад:* Ми лишилися вдома, **щоб** не промокнути.

10. Особливості СПР із кількома підрядними. Типи підпорядкування

Однорідне підпорядкування: усі підрядні залежать від **одного й того самого слова** у головній частині і відповідають на **одне й те саме питання** (як однорідні члени). *Приклад:* Я люблю, **коли** світить сонце і **коли** цвітуть сади.

Неоднорідне (паралельне) підпорядкування: підрядні залежать від **різних слів** головної частини або відповідають на **різні питання**. *Приклад:* **Коли** зайшло сонце (час), ми помітили, **що** стає холодно (з'ясувальне).

Послідовне підпорядкування: перша підрядна частина залежить від головної, друга підрядна — від першої підрядної, третя — від другої і т.д. (ланцюжок). *Приклад:* Я знаю, **що** друг прийде, **якщо** матиме час.

11. Критерії визначення смислових відношень у БСР

Смислові відношення визначаються за допомогою **інтонації**, логічного підтексту та спроби **мислено підставити сурядні чи підрядні сполучники**:

Якщо можна підставити *і* — це одночасність/послідовність подій (ставиться кома/крапка з комою).

Якщо можна підставити *а, але* — це протиставлення (ставиться тире).

Якщо можна підставити *бо, тому що* — це причина (ставиться двокрапка).

Якщо можна підставити *а саме, що* — це пояснення (ставиться двокрапка).

12. Правила вживання двокрапки в БСР. Приклади

Двокрапка ставиться, якщо друга частина розкриває зміст першої:

Причина (можна підставити *бо*): *«Я не люблю пити каву увечері: вона заважає мені спати».*

Пояснення (можна підставити *a same, що*): *«Зима цього року видалася суворою: морози сягали тридцяти градусів».*

Доповнення (після дієслів типу *бачу, чую, знаю, думаю*, де пропущено слово *що*): *«Поглянув я на поле: соняшники стоять золоті».*

13. Правила вживання тире в БСР.

Тире ставиться, коли між частинами є різкий динамічний зв'язок:

Протиставлення (можна підставити *a, але*): *«Гріє сонце — не гріє земля».*

Часова послідовність / Швидка зміна подій: *«Пролунав дзвінок — учні миттєво вибігли в коридор».*

Наслідок / Умова (перша частина — умова, друга — наслідок. Можна підставити *якщо... то*): *«Будеш багато читати — багато знатимеш».*

14. Складне речення з різними видами зв'язку

Це речення, яке складається мінімум із трьох частин, де одні частини з'єднуються одним видом зв'язку, а інші — іншим.

Можливі комбінації:

Сурядний і підрядний зв'язок (*«Сонце зійшло, і ми побачили, що ліс прокинувся»*).

Сурядний і безсполучниковий.

Підрядний і безсполучниковий.

Сурядний, підрядний і безсполучниковий разом.

15. Як визначити межі частин у комбінованому реченні та розібратися зі стиком сполучників

Знайти всі граматичні основи (кожна основа — це межа частини) і поставити логічні питання від однієї частини до іншої.

Кома на стику двох сполучників (**наприклад, що коли, і якщо**) ставиться, якщо підрядну частину (яка йде другою) можна вилучити або переставити в інше місце без порушення логіки речення. (Ознака: далі у реченні немає другої частини сполучника — слів *то, так*). *Приклад*: «Він сказав, **що, коли** прийде весна, ми поїдемо в гори» (можна сказати: *що ми поїдемо в гори, коли прийде весна*).

Кома **не ставиться**, якщо після підрядної частини є слова **то** або **так**: «*Він сказав, що коли прийде весна, то ми поїдемо в гори*».

16. Ключові текстові категорії та засоби зв'язності тексту

Категорії тексту: інформативність, цілісність (єдність теми), зв'язність (логічна послідовність), завершеність.

Мовні засоби зв'язності:

Лексичні: повтор слів, синоніми (щоб не було тавтології), спільнокореневі слова, займенники (*він, цей, туди*), що замінюють слова з попереднього речення.

Морфологічні: єдність видо-часових форм дієслів (усі дієслова вжито в минулому чи теперішньому часі).

Синтаксичні: вставні слова (*по-перше, отже, проте*), сполучники на початку речень, паралелізм побудови речень.

17. Специфіка офіційно-ділового стилю (ОДС) та його синтаксис

ОДС використовується в документах, законах, заявах. Його риси — точність, лаконічність, відсутність емоцій, чітка структура, використання канцеляризмів і штампів.

Пасивні конструкції та безособові дієслова на **-но, -то** («*наказ підписано*», «*рішення прийнято*»).

Розщеплені присудки (замість одного дієслова використовується сполучення дієслова та іменника): *надати допомогу* (замість *допомогти*), *проводити розслідування* (замість *розслідувати*).

Прямий порядок слів.

18. Особливості публіцистичного стилю. Відмінність від наукового та художнього

Особливості: Публіцистичний стиль використовується в ЗМІ (газети, блоги, виступи). Його мета — інформувати, **переконувати та спонукати до дій**. Характерні суспільно-політична лексика, заклики, риторичні питання.

Відмінності:

Від **наукового** він відрізняється високою емоційністю, образністю та

суб'єктивністю (науковий — сухий, об'єктивний, з термінами).

Від **художнього** — тим, що спирається на реальні факти та реальних людей, має відкриту повчальну або суспільну мету (художній створює вигаданий світ за допомогою художніх образів).

19. Різниця між самостійними та службовими частинами мови. Роль службових у складних реченнях

Самостійні (знаменні) частини мови (*іменник, дієслово, прикметник та ін.*) мають лексичне значення (називають предмети, дії, ознаки), відповідають на питання і є членами речення.

Службові частини мови (*прийменник, сполучник, частка*) не мають лексичного значення, не відповідають на питання і не є членами речення. Вони допомагають самостійним.

Роль у складних реченнях: Сполучники зв'язують частини складного речення і виражають логічні зв'язки між ними (додають відтінки причини, умови, часу тощо). **Частки** можуть надавати забарвлення (окличного, заперечного) всьому реченню.

20. Правопис складних слів (іменників та прикметників)

Разом пишуться:

Слова зі сполучними голосними **о, е**: *чорнозем, зорепад*.

Слова, де перша частина вказує на кількість: *п'ятиповерховий*.

Прикметники, утворені від залежних між собою слів (від яких можна поставити питання одне до одного): *лісостеповий* (ліс і степ — рівноправні, але *лісостеп*), *жовтогарячий* (відтінок).

Через дефіс пишуться:

Слова, утворені поєднанням рівноправних слів (між ними можна поставити *і*): *українсько-англійський, фізико-математичний*.

Назви відтінків кольорів і смаків: *жовто-блакитний, кисло-солодкий* (виняток: *жовтогарячий, червоногарячий*).

Іменники, що означають протилежні чи близькі поняття: *хліб-сіль, купівля-продаж*.

21. Правила вживання м'якого знака та апострофа (зокрема в іншомовних словах)

М'який знак (Ь):

Пишеться після букв **д, т, з, с, ц, л, н** («Де Ти З'їси Цю Лину?») в кінці слова чи складу: *день, сіль*.

В іншомовних словах пишеться після цих же приголосних перед **я, ю, є, ї, йо**: *мільйон, ньюанс* (помилка, правильно: *нюанс* — без *Ь*), *ательє*.

Апостроф ('):

Пишеться після губних **б, п, в, м, ф** та **р** перед **я, ю, є, ї**, якщо перед ними немає іншого приголосного корня: *б'ю, пір'я* (виняток: *свято, мавпячий*).

В іншомовних словах пишеться після **б, п, в, м, ф, г, к, х, ж, ч, ш, р** перед **я, ю, є, ї**: *комп'ютер, бар'єр, ін'єкція*.

22. Власне українські та запозичені слова. Правило «дев'ятки» та подвоєння в іноземних словах

Власне українські: слова, що виникли в українській мові (*мрія, літак, донечка, багаття*).

Запозичені: прийшли з інших мов (*комп'ютер, клас, директор*).

Правило «дев'ятки»: в загальних іншомовних назвах пишемо букву **и** (а не **і**) після 9 букв: **д, т, з, с, ц, ч, ш, ж, р** (підказка: «Де ти з'їси цю чашу жиру?») перед приголосними: *директор, фабрика, система*. (Перед голосними та в кінці слова пишемо **і**: *діаграма, таксі*).

Подвоєння в іншомовних словах: у загальних назвах приголосні зазвичай не подвоюються: *клас, група, акумулятор, каса*. Подвоєння зберігається у власних назвах (*Голландія, Марокко*) та деяких винятках (*ванна, тонна, вілла, нетто, брутто, мадонна*).

23. Чергування голосних та приголосних при словозміні. Чому [o], [e] чергуються з [i]

Чергування приголосних: найпопулярніші — **г, к, х** змінюються на **ж, ч, ш** (при словотворі: *нога – ніжка, рука – ручка*) або на **з, ц, с** (у давальному відмінку: *нога – нозі, рука – руці, муха – мусі*).

Чергування [o], [e] з [i]: Головний закон — [o], [e] звучать у **відкритому складі** (який закінчується на голосний), а при зміні слова, коли склад стає **закритим** (закінчується на приголосний), вони переходять в [i]. *Приклад:* со-ко-ла (відкритий склад) — со-кіл (закритий склад); пе-чі (відкритий) — піч (закритий).

24. Фразеологізми, їхня функція та як уникнути помилок у використанні

Фразеологізми — це стійкі неподільні сполучення слів, які за значенням дорівнюють одному слову (*бити байдки* — ледарювати, *накивати п'ятами* — втекти).

Функція: роблять мовлення образним, емоційним, виразним, дотепним (найчастіше в художньому та розмовному стилях).

Як уникнути помилок: не можна перекручувати слова у фразеологізмі (наприклад, замість «грати роль» сказати «відігравати значення» — це змішування двох різних фразеологізмів: *грати роль* і *мати значення*). Не варто перекладати російські фразеологізми дослівно (не «відкривати Америку», а **винайти велосипед** або **відкрити Америку** — залежно від контексту, але не «робити з мухи слона», хоча тут збігається; краще: не «приймати міри», а **вживати заходів**).

25. Основні правила милозвучності української мови (у–в, і–й)

Милозвучність (евфонія) — це уникнення важкого для вимови скупчення приголосних або голосних звуків.

Чергування У–В:

У пишемо між приголосними (*наш увчитель*) та на початку речення перед приголосним (*У лісі було тихо*).

В пишемо між голосними (*вона вчилася*) та після голосного перед приголосним (*пішла в садок*).

Чергування І–Й:

І пишемо між приголосними (*день і ніч*) та для зіставлення понять (*батьки і діти*).

Й пишемо між голосними (*Ольга й Андрій*) та після голосного перед

приголосним (*навчався й працював*).

Значення: це робить українську мову однією з найспівучіших у світі, полегшує дихання під час мовлення та покращує сприйняття тексту на слух.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Повний перелік підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в основній і старшій школі загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою, подано згідно з рекомендаціями МОН за наступним посиланням:

<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>

1. Автоматизована навчальна система української мови (електронний підручник). URL: <http://www.mova.info/Page2.aspx?11=58>
2. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова; за ред. С. О. Карамана. К. : Літера, 2011. 560 с. URL: http://litmisto.org.ua/?page_id=6961
3. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua/>
4. Офіційний сайт української мови. URL: <http://ukrainskamova.com/>
5. Стахів М., Крохмальна Г. Сучасна українська літературна мова з практикумом: навч. посібник. Львів, 2015. 456 с.
6. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. М.Я. Плющ. 3-тє вид. К. : Вища школа, 2001.
7. Сучасна українська мова: Довідник / За ред. О.Д. Пономарева. 2-ге вид. К.: Либідь, 2001.
8. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
9. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні, Ін-т укр. мови. К. : Фоліо, 2019. 352 с.
10. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. К. : Освіта, 2012. 270 с. URL : <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>
11. <https://ilearn.org.ua/> Вебінари підготовки до НМТ з української мови.

ПИТАННЯ ДО СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Стародавня історія та Середньовіччя

1. Вступ до історії України. Первісне суспільство.
2. Стародавні цивілізації на території України (кіммерійці, скіфи, сармати, грецькі міста-держави).
3. Виникнення Русі-України. Київські князі (Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий).
4. Русь-Україна за години Ярославичів. Роздробленість.
5. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) та монгольська навала.
6. Українські землі у складі Великого Князівства Литовського та інших держав (XIV – перша половина XVI ст.).

Ранній новий час

7. Кримське ханство та українські землі у складі Речі Посполитої (XVI ст.).
8. Українське козацтво. Перші козацькі повстання кінця XVI – першої половини XVII ст.
9. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Богдана Хмельницького.
10. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст. (Руїна, Мазепа, Гетьманщина).
11. Українські землі у другій половині XVIII ст. (ліквідація автономії Гетьманщини, Запорозької Січі).

Новий час та кінець XIX століття

12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
13. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
14. Культурне та національне відродження в Україні (перша половина XIX ст.).
15. Українські землі у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
16. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.
17. Суспільно-політичний та національний рух в Україні (кінець XIX – початок XX ст.).
18. Культура України другої половини XIX – початку XX ст.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Король В. Ю. Історія України: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2008.
2. Мицик Ю. А., Бажан О. Г. Історія України: навч. посіб. – К.: ТОВ «Видавництво «КЛЮ»», 2015. – 677 с.
3. Гончарук П. С. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ століття. Навч. пос. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.
4. Бойко О. Д. Історія України: підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., допов. – К.: Академвидав, 2012. – 702 с.
5. Власов В. С. Історія України: комплексне видання / В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – К.: Літера ЛТД, 2014. – 336 с.
6. Гісем О. В. Історія України. Довідник + тести: повний повторюв. курс, підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання: [посібник] / О. В. Гісем. – Кам'янець-Подільський: Сисин О. В.: Абетка, 2015. – 659 с.
7. Довідник з історії України. А-Я / упоряд. та наук. ред. І. З. Підкова; ред. І. З. Підкова, Р. М. Шуст. – 2-ге вид., доопрац. і доп. – К.: Генеза, 2011. – 1136 с.
8. Кульчицький С. В. [та ін.] – К.: Україна, 2016. – 463 с. (Примітка: у початковому тексті тут було втрачено назву книги та перші ініціали Кульчицького, ймовірно, через помилку сканування).
9. Кугутяк М. В. [Назва видання втрачена] – К.; Івано-Франківськ: Плай, 2002. – Т. 1. – 2002. – 534 с.; Т. 2. – 2004. – 704 с.
10. Новітня історія України. (1900–2000): підручник для студ. іст. спец. вищих навч. закл. / А. Г. Слюсаренко [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища школа, 2002. – 719 с.
11. Вебінари підготовки до НМТ з історії України. – URL: <https://ilearn.org.ua/>